

УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНИМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМІ БЮДЖЕТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

© 2015 Кунченко М. О.

УДК 658:338.2

Кунченко М. О. Управління інформаційними потоками в системі бюджетування підприємств торгівлі

Метою статті є дослідження теоретичних і методичних питань організації формування інформаційних потоків під час бюджетування підприємств мережевої торгівлі. Проаналізовано стан ринку мережевої торгівлі та визначено лідерів даного сектора за кількістю об'єктів торгівлі та показниками діяльності. Через визначення терміна «інформація» уточнено поняття «інформаційні потоки» та визначено його зміст, ураховуючи семантичний і прогностичний рівні. Визначено напрями формування інформаційних потоків у системі бюджетування підприємств мережевої торгівлі, ураховуючи специфіку їх функціонування та забезпеченість узгодженості, координації та контролю. Уточнено послідовність інформаційного моделювання бюджетування й узагальнено інформаційні джерела формування бюджетів. Розроблено матрицю використання інформаційних потоків на етапах підготовки бюджетів і аналізу та контролю їх виконання. Запропоновано умови вибору впровадження автоматизованої системи бюджетування.

Ключові слова: бюджетування, інформаційні потоки, бюджет, контроль, інформаційні системи.

Рис.: 2. **Бібл.:** 10.

Кунченко Максим Олегович – здобувач, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)
E-mail: maxkun77@gmail.com

УДК 658:338.2

Кунченко М. О. Управление информационными потоками в системе бюджетирования предприятий торговли

Целью статьи является исследование теоретических и методических вопросов по организации формирования информационных потоков бюджетирования предприятий сетевой торговли. Определены лидеры рынка сетевой торговли по количеству объектов торговли и показателям деятельности. Путем изучения термина «информация» уточнено понятие «информационные потоки» и определена его сущность, учитывая семантический и прогностический уровни информации. Определены направления формирования информационных потоков в системе бюджетирования предприятий сетевой торговли с учётом специфики их деятельности и обеспечения согласованности, координации и контроля. Уточнена последовательность информационного моделирования бюджетирования и систематизированы информационные источники формирования бюджетов. Разработана матрица использования информационных потоков на этапах подготовки бюджетов, а также анализа и контроля выполнения. Рекомендованы условия выбора внедрения автоматизированной системы бюджетирования.

Ключевые слова: бюджетирование, информационные потоки, бюджет, контроль, информационные потоки.

Рис.: 2. **Библ.:** 10.

Кунченко Максим Олегович – соискатель, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)
E-mail: maxkun77@gmail.com

UDC 658:338.2

Kunchenko M. O. System of Management of Information Flows in the System for Budgeting of Trade Enterprises

The article is aimed to study the theoretical and methodological issues on organization of forming the information flows for budgeting of the network trade enterprises. Leaders of the market of network trade were determined by the number of trade objects as well as by the performance indicators. By examining the term of «information», the notion of «information flows» has been clarified and its essence has been defined, with regard to the both semantic and prognostic information levels. Directions of formation of the information flows in the system for budgeting of the trade network enterprises have been determined, taking into account specificity of their activities as well as provision of their coherence, coordination and monitoring. The sequence of the information modeling of budgeting has been clarified, information sources for establishing the budgets have been systematized. A matrix of using the information flows on the stages of budgets preparation, as well as for analysis and monitoring of fulfillment has been developed. Criteria for selection of implementation of a computerized budgeting system have been recommended.

Key words: budgeting, information flows, budget, control, information flows.

Fig.: 2. **Bibl.:** 10.

Kunchenko Maxim O. – Applicant, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)
E-mail: maxkun77@gmail.com

Торговельним підприємствам в умовах високої конкуренції доводиться вдосконалювати рівень організації торгівлі, управління персоналом та якісних характеристик застосовуваних систем управління. Оскільки останні мають забезпечувати оперативність впливу на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, постає нагальна потреба у своєчасному формуванні якісних й узгоджених інформаційних потоків для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Процесом, який дозволяє забезпечувати необхідною для управління інформацією, є бюджетне управління. Метою досліджень у галузі інформаційного забезпечення системи управління підприємством через систему бюджетування має бути визначено синергізм усіх функцій управління підприємством і взаємозв'язок інформаційних потоків усіх структурних підрозділів, включених

до бюджетної структури відповідно до вимог ефективної обробки інформації.

Динамічні зміни умов вітчизняного економічного та комерційного середовища спричинюють низку ускладнень щодо ведення та організації діяльності підприємствами мережевої торгівлі та актуалізують дослідження прикладних аспектів щодо обґрунтування формування інформаційних потоків для забезпечення ефективного функціонування системи бюджетування.

Розробки в даній сфері щодо вдосконалення організації інформаційних потоків здійснювали багато іноземних і вітчизняних вчених: Брігхем Ю., Діккі Т., Кінг А., Сігел Д., Шим Д., Мейтленд І., Череп А., Хміль Ф. І., Щиборщ К. В., Лебедева С. Н., Гавриков А. В., Гуляева Н. М., Пастухова В. В. Питання щодо розвитку торговельних мереж на сучасному етапі розв'язували у своїх дослі-

дженнях Мазаракі А., Бай С., Власова Н., Тарасюк М., Єгорова В., Лагутіна В., Лігоненко Л., Гончарова П., Распопова В.

Мета статті – проаналізувати теоретичні й методичні питання організації формування інформаційних потоків під час бюджетування підприємств мережевої торгівлі з урахуванням їх галузевої специфіки.

На сьогодні ринок торгівлі представлений такими основними групами торговельних мереж – лідерів за кількістю об'єктів і за показниками діяльності: торговельна мережа «АТБ» (680 торговельних об'єктів); холдинг Fozzy Group, до складу якого входять мережі: «Сільпо» (259 супермаркетів та 3 делікатес-маркети LeSilpo), магазини «Фора» (231 об'єкт), гіпермаркети «Фоззі» (9 об'єктів), 20 фармацевтичних супермаркетів «Біла ромашка», GarajeMobile Group – торговельна мережа магазинів «Ringou» (215 об'єктів), підприємства промислового субхолдингу, а також торговельні мережі «Фуршет» (114 магазинів) та «Велика кишеня» (51 магазин). Також на вітчизняному ринку функціонують такі іноземні торговельні мережі, як Metro Cash&Carry, Billa, Spar та Auchan. Останніми роками спостерігається значна динамічність розвитку даного сегмента ринку, тому слушно зауважує В. Жуковська, що для збереження своїх позицій та досягнутого рівня прибутковості у довгостроковій перспективі торговельні мережі розглядають можливості стратегічної переорієнтації своїх форматів і технологій, що дозволить залучати нових споживачів [2].

Підприємства інформацію як повідомлення про події отримують через дані про внутрішній стан і процеси (переважно у документальній формі) та зовнішнє середовище. Узагальнивши існуючі підходи, М. Тарасюк сформулював таке визначення терміна «інформація»: дані про стан та зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, що необхідні для прийняття управлінських рішень при бюджетуванні підприємств та об'єднань торгівлі [6]. Семантичний рівень такої інформації вкрай важливий для процесу бюджетування у складній структурі мережі, оскільки має охоплювати у часі всі підрозділи й відповідати всім характеристикам, притаманним даному рівню. Оскільки інформація надходить і генерується з різних джерел, у різній кількості і за різні проміжки часу, в системі управління підприємством дані формуються в інформаційні потоки. О. Іванова категорію «інформаційний потік» визначила як засіб внутрішньої та зовнішньої комунікації підприємства, призначений для цілеспрямованого й організованого руху певного обсягу інформації, що здійснюється комунікаційними каналами поширення даних від її генератора до отримувача з метою оперативного і якісного інформаційного забезпечення господарських процесів [3]. М. Тарасюк робить висновок про те, що наявні сьогодні системи інформаційних потоків у мережевому торговельному бізнесі мають ряд суттєвих недоліків [7], що визначає необхідність уточнити змістовність і сутнісне наповнення даного поняття з метою забезпечення підвищення ефективності менеджменту.

Приєднуючись до визначень вчених та уточнюючи окремі аспекти їх тверджень, варто звернути увагу на засоби формування й передавання інформаційних потоків та відповідність їх вимогам управління через систему бюджетування. Для досягнення мети бюджетування стосовно своєчасного і повного відображення всієї інформації про напрямки руху грошових коштів, розміру фінансових ресурсів, стану рахунків, величини активів і зобов'язань, інформаційні потоки мають бути побудовані таким чином, щоб показати відповідність прогнозованих показників фактичним та/або надати шляхи усунення відхилень. Відтак, доцільним є також розгляд і забезпечення прагматичного рівня інформації, який відображує її цінність для управління складними структурами та корисність для прийняття рішень. Узгодження структури даних логічного подання на семантичному рівні шляхом якісного формування баз даних, форм документів, системи показників перетворює інформацію на стратегічний ресурс управління. Адже якість інформації, яка використовується в процесі бюджетування, є підґрунтям його ефективності. Тому дотримання під час бюджетування таких рис інформації, як точність, своєчасність, повнота, оперативність, актуальність і достовірність, уможливить враховування певних невизначеностей зовнішнього середовища, поточних змін усередині мережі та прогнозування майбутніх напрямів розвитку.

Значний розвиток підприємств мережевої торгівлі в сучасних умовах потребує впровадження в систему фінансового управління таких методичних розробок, які б забезпечували консолідацію численних інформаційних потоків з метою якісного управління нею. Оскільки за умов функціонування значної кількості структурних одиниць і центрів фінансової відповідальності прийняття рішень мережі залежать від центру управління, який забезпечує напрями формування потоків, обробки інформації та здійснює контроль й узгодження економічних відносин. Отже, інформаційні потоки мають бути спрямовані від функціональних структур до системи менеджменту (головних ЦФО) у зв'язку з тим, що управління по центрах фінансової відповідальності сприяє підвищенню ефективності підрозділами підприємства на основі узагальнення даних про витрати і результати для можливості керівникам структурних підрозділів впливати на відхилення фактичних результатів [5].

Враховуючи специфіку функціонування торговельних мереж, на *рис. 1* рекомендовано схему формування інформаційних потоків з метою використання їх під час бюджетування.

На підставі визначених вченими заходів щодо моделі бюджетування [4; 10] доповнено та уточнено послідовність інформаційного моделювання бюджетування через:

- 1) визначення переліку джерел інформації та можливостей її отримання;
- 2) розробка графіків збору і передавання інформації;
- 3) структурування інформаційних потоків;
- 4) розробка форм, в яких групується інформація;

Рис. 1. Формування інформаційних потоків у системі бюджетування підприємств торгівлі

Джерело: авторська розробка.

- 5) створення моделі інформаційних потоків планової та прогнозної інформації;
- 6) створення моделі інформаційних потоків фактичних показників;
- 7) систематизація інформації за результатами аналізу і контролю для коригування бюджетів і стратегії підприємства.

Порядок формування бюджетів затверджується регламентом бюджетного планування, в якому, зокрема, передбачається визначення джерел і формати отримання і передачі інформації. На першому етапі, передбаченому регламентом, здійснюється збір інформації, розрахунок на її основі системи показників та передачі сформованого масиву даних іншим користувачам. Для ефективної реалізації даного етапу необхідно, по-перше, визначитись із видами джерел інформації, строками, формами та обсягами її надходження. З метою складання бюджетних планів підприємствами мережевої торгівлі, на підставі вивчення літературних джерел [6; 8, с. 107–110; 10], узагальнено інформаційні джерела за такими їх видами:

- ✦ дані звітності підприємства (фінансової, податкової, статистичної, управлінської, консолідованої);
- ✦ інформаційні системи, використовувані на підприємстві;
- ✦ показники аналізу виконання бюджетів минулого періоду за підрозділами (у розрізі магазинів і регіонів) та видами бюджетів;
- ✦ угоди, які спричинюють виникнення зобов'язань підприємства;
- ✦ нормативно-законодавча база (зовнішня і внутрішня);

- ✦ облікова політика і стратегія розвитку підприємства;
- ✦ статистичні та інші джерела.

Інформація, яка надходить із зовнішнього середовища, має відразу узагальнюватися в затверджених формах, з яких вона надходить користувачам у згрупованому вигляді за відповідними напрямками, що дозволяє їй відповідати всім якісним критеріям. Потіки даних внутрішнього середовища також мають бути систематизовані в певних таблицях, сформованих у автоматизованому середовищі, або інтегровані зі спеціалізованих програм у проміжні, що своєчасно й у повному обсязі забезпечить бюджетування необхідними достовірними показниками. Такі процеси є досить трудомісткими та відповідальними, що значно ускладнює процес бюджетування, тому доцільно розробляти графіки процесу формування і обробки інформації з відповідальними особами за кожним процесом, структурним підрозділом, регіоном. Використання інформаційних потоків внутрішнього і зовнішнього середовища на етапах підготовки бюджетів і аналізу та контролю їх виконання згруповано в матриці, яку подано на рис. 2.

На формування інформаційних потоків впливає низка факторів зовнішнього і внутрішнього характеру, що зумовлює необхідність коригування бюджетів, аналізуючи необхідні елементи і етапи бюджетування. Для підприємств мережевої торгівлі дані процеси ускладнюються тим, що організація бюджетування включає планування торговельних процесів, оперативний контроль виконаних робіт, стан активів, матеріальних і фінансових ресурсів та проведення аналізу результатів діяльності щодо кожного структурного підрозділу. Тому

Етапи бюджетування	Інформація внутрішнього середовища	Інформація зовнішнього середовища
Підготовка і складання бюджетів	Звітність підприємства (фінансова, податкова, статистична); політика підприємства щодо ціноутворення, облікова, фінансова, логістики, договірних стосунків, маркетингу, асортиментна, регіонального розвитку; графік формування інформаційних потоків для бюджетування; документообіг; бази даних інформаційних систем; стратегія розвитку	Нормативно-законодавча база; статистична інформація; дані діяльності конкурентів та по галузі; спеціалізовані періодичні видання; запити споживачів
Аналіз і контроль виконання бюджетів	Бази інформаційних систем, використовувани на підприємстві; показники, отримані під час аналізу виконання бюджетів минулого та звітного періодів за підрозділами (у розрізі магазинів, центрів фінансової відповідальності та регіонів) і видами бюджетів; стратегія розвитку; виконання графіків документообігу та виконання бюджетів у розрізі структурних підрозділів і відповідальних	Статистична інформація; дані діяльності конкурентів та по галузі

Рис. 2. Матриця використання інформаційних потоків за етапами бюджетування

Джерело: авторська розробка.

бюджетування, насамперед, оперує інформаційними потоками між окремими елементами цілісної системи, узгоджуючи її, як зазначає П. Стецюк, заохочує хорошу комунікацію та координацію всіх структур[5].

Основою побудови інформаційного забезпечення підсистеми «Бюджетування» є інформаційна модель бюджетування в системі управління підприємством, яка розкриває характер виникнення планової інформації всередині підсистеми і поза нею і описує порядок документального оформлення інформації [8]. Консалтинговими компаніями з впровадження бюджетування та вченими завжди зауважується, що формування й інтеграція інформаційних потоків і багатоваріантність планування у процесі формування бюджетів забезпечується застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення. Залежно від фінансових можливостей торговельних мереж бюджетування можливо здійснювати з урахуванням вибору виду системи, яка впроваджуватиметься. Можливе застосування за допомогою електронних таблиць Microsoft Excel, коли витратність проекту буде мінімальною, проте трудомісткість налаштування є високою, і вірогідність неузгодженості даних між структурними підрозділами збільшується.

Упровадження автоматизованої системи бюджетування здійснюється залежно від технологічних особливостей обробки інформації: інтеграція системи бюджетування в існуючу комп'ютерну інформаційну систему або придбання самостійного програмного продукту, розробленого для здійснення бюджетування, у яку можливо конвертувати дані з інших інформаційних систем. При виборі автоматизованої системи також варто вивчити характеристики програмних продуктів за функціональними і технічними параметрами.

У першому випадку для успішного виконання всіх завдань бюджетування необхідно проводити інтеграцію електронних даних на основі встановлення системних пріоритетів. Для цього передбачено створення єдиного інтегрованого інформаційного середовища, оскільки програмні продукти мають певні технологічні відмінності, які унеможливають конвертацію певних даних

або використовуються спеціалізовані проміжні програмні продукти, в яких показники трансформуються у необхідний формат.

Можливим також вбачається реалізація певного програмного продукту (власним ІТ-відділом або ІТ-консалтингом) обраної методології бюджетування з відповідною інформаційною платформою (фінансова модель, розробка форматів бюджетних документів та режимів консолідації бюджетів, регламентація процесу бюджетування тощо). Проте дана методологія має бути чітко прописана для можливості її впровадження програмістами та реалізації в умовах комп'ютеризації. Обрана методика бюджетування має забезпечувати узгодження інформаційних потоків між структурами і менеджментом, надалі вибирають конкретний програмний продукт для автоматизації процедур бюджетування. За останні роки спеціалізовані системи бюджетування набули значного поширення і сьогодні розглядаються як окремий клас автоматизованих систем, проте, враховуючи специфіку мережевої торгівлі, перед управлінцями постає низка складних питань у їх виборі та можливості врахування максимальних потреб. Представлені на ринку системи значно відрізняються за технічними або технологічними характеристиками: від файл-серверних систем до систем з WEB-серверною архітектурою.

Стосовно інтеграції системи бюджетування в інформаційну систему підприємства за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення К. Багрій зазначає, що це дозволить налагодити власну модель бюджетування, скласти оптимальні бюджети за виділеними критеріями, контролювати виконання бюджетів та коригувати бюджети на основі фактичних даних про діяльність підприємства [1]. Кожен із можливих підходів комп'ютеризації бюджетування має забезпечувати збір інформації для складання бюджетів за допомогою системи автоматизації бюджетування як на етапі складання бюджетів, так і на етапі контролю за їх виконанням у частині збору фактичних даних.

Отже, комп'ютеризовану систему бюджетування в торговельних мережах найбільш доцільно інтегрувати в інформаційну систему підприємства за допомогою спе-

ціалізованого програмного забезпечення. Це дозволить сформулювати власну модель бюджетування, яка дасть змогу складати бюджети з оптимальними показниками за виділеними критеріями, контролювати виконання бюджетів та проводити порівняльний аналіз і коригування бюджетів на основі фактичних даних про діяльність структурних підрозділів і підприємства в цілому (консолідовані бюджети).

У зв'язку з цим варто структурувати цілі впровадження автоматизованої системи бюджетування за рівнями управління, які О. Шипуною визначено такими:

- а) отримання консолідованої звітності по всій компанії;
- б) можливість реалізації бюджетного управління на місцях;
- в) прозорість фінансової інформації на кожному рівні управління і консолідації даних;
- г) автоматизація розробки регламентів бюджетування [9].

Відповідно до поставлених цілей доцільно розробити завдання, які мають враховувати потреби управління й специфіку діяльності, зокрема:

- 1) розробка структури бюджетів підприємства;
- 2) розробка бюджетного регламенту;
- 3) налагодження власної моделі бюджетування від складання бюджетів до консолідації даних за структурами і видами бюджетів;
- 4) можливість складання бюджетів за оптимальними показниками;
- 5) забезпечення механізму поточного контролю виконання бюджетів;
- 6) складання графіків бюджетування та руху інформаційних потоків;
- 7) інтеграція баз даних планових показників із фактичним для цілей планування та аналізу відхилень.

Бюджетування за центрами відповідальності узгоджує взаємовідносини структурних одиниць між собою та апаратом управління підприємством і створює підґрунтя для об'єктивної оцінки внеску кожної структурної одиниці у досягнення спільного результату. Також це дозволяє здійснювати подальший контроль виконання запланованих показників, у зв'язку з чим доцільним вбачається забезпечити можливість через механізм комп'ютеризації формувати інформаційні потоки таким чином, щоб створювати показники діяльності за кожним центром фінансової відповідальності (у розрізі структур, регіонів, функцій тощо).

Процедури бюджетування в такому динамічному бізнесі, як мережева торгівля, вбачається корисним здійснювати щомісяця для того, щоб контролювати окремі показники торговельного забезпечення, рівня витрат, грошових потоків тощо. У сучасних кризових умовах ефективно побудована система руху інформаційних потоків дозволяє власникам бізнесу управляти активами, забезпечує зростання капіталізації, за низкою показників визначає інвестиційну привабливість окремих напрямів діяльності.

ВИСНОВКИ

Умови висококонкурентного середовища ринку мережевої торгівлі зумовлюють необхідність впровадження єдиної інтегрованої інформаційної системи управління, яка забезпечує узгодження потоків даних структур і менеджменту. Таким чином, інформаційні потоки, які споживаються керівництвом підприємства і його підрозділів на різних рівнях управління, характеризуються оперативністю, достовірністю й актуальністю для прийняття рішень в рамках консолідації її інформації. Інформація, сформована у системі бюджетування, дає змогу отримувати високу комунікацію та координацію між структурними підрозділами. Рекомендована модель формування інформаційних потоків зі зворотним зв'язком, у рамках концепції бюджетування на підприємствах мережевої торгівлі, забезпечить підвищення якості прийняття рішень за багатьма управлінськими аспектами: грошові потоки, товарні запаси, витрати, продажі, управління персоналом, інвестування, капіталізація сегментів бізнесу розвиток, тощо. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Багрій К. Л.** Важливість автоматизації обліку фінансових результатів у сучасних умовах господарювання / К. Л. Багрій // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. – № 2. – С. 76–79.
2. **Жуковська В. М.** Пріоритети розвитку роздрібних торговельних мереж в Україні / В. М. Жуковська, Н. В. Ракша // Економіка і регіон. – ПолтНТУ, 2011. – № 4 (31). – С. 88–93.
3. **Іванова О. М.** Роль інформаційних потоків у діяльності туристичних підприємств / О. М. Іванова // Актуальні проблеми економіки – 2013. – № 8 (146). – С. 130–133.
4. **Осмятченко В. О.** Моделювання затрат в умовах сталого розвитку торговельних підприємств / В. О. Осмятченко // Фінанси, облік і аудит. – 2014. Вип. 2 (24). – С. 212–223.
5. **Стецюк П. А.** Теоретичні основи бюджетного планування сільськогосподарських підприємств / П. А. Стецюк // Економіка АПК. – 2007. Вип. 5. – С. 109–114.
6. **Тарасюк М. В.** Бюджетування в торговельних підприємствах та об'єднаннях : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 / М. В. Тарасюк. – Київ: нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2006. – 26 с.
7. **Тарасюк М. В.** Організація інформаційних потоків контролінгу в управлінні торговельними мережами / М. В. Тарасюк // Регіональна економіка. – 2010. – № 1. – С. 217–223.
8. **Ткаченко С. А.** Бюджетування як система забезпечення інноваційного розвитку підприємств : монографія / [С. А. Ткаченко, О. М. Потишняк, О. О. Артеменко, С. О. Заїка]. – Харків : Вид-во «Міськдрук», 2012. – 160 с.
9. **Шипунова О. В.** Проблеми автоматизації бюджетування на підприємстві / О. В. Шипунова // Актуальні питання сталого розвитку економіки : збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук : у 2-х томах / НО «Перспектива». – Х. : ВД «Гельветика», 2012. – Т. 2. – С. 247–253.
10. **Череп О. Г.** Бюджетування як елемент підвищення ефективності управління діяльністю підприємства / О. Г. Череп, М. В. Шешіна // Вісник Житомирського державного технологічного університету: Серія: Економічні науки, 2012. – № 2(64). – С. 309–312.

Науковий керівник – Чумак О. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аудиту та економічного аналізу Харківського інституту фінансів Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі

REFERENCES

Bahrii, K. L. "Vazhlyvist avtomatyzatsii obliku finansovykh rezultativ u suchasnykh umovakh hospodariuvannia" [The importance of automation of financial results in the current economic conditions]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*, no. 2 (2013): 76-79.

Cherep, O. H., and Sheshina, M. V. "Biudzhetuвання iak element pidvyshchennia efektyvnosti upravlinnia diialnistiu pidpriemstva" [Budgeting as part of improving the management of the enterprise]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya «Ekonomiczni nauky»*, no. 2 (64) (2012): 309-312.

Ivanova, O. M. "Rol informatsiinykh potokiv u diialnosti turystychnykh pidpriemstv" [The role of information flow in tourism enterprises]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 8 (146) (2013): 130-133.

Osmiatchenko, V. O. "Modeliuvannia zatrat v umovakh staloho rozvytku torhovelnykh pidpriemstv" [Modelling costs in terms of sustainable development of commercial enterprises]. *Finansy, oblik i audyt*, no. 2 (24) (2014): 212-223.

Stetsiuk, P. A. "Teoretychni osnovy biudzhethnoho planuvannia silskohospodarskykh pidpriemstv" [Theoretical Foundations of budget planning of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK*, no. 5 (2007): 109-114.

Shypunova, O. V. "Problemy avtomatyzatsii biudzhetuвання na pidpriemstvi" [Problems automate budgeting in the enterprise]. *Aktualni pytannia staloho rozvytku ekonomiky*, vol. 2 (2012): 247-253.

Tarasiuk, M. V. "Orhanizatsiia informatsiinykh potokiv kontrolinhu v upravlinni torhovelnykh merezhamy" [Company information flow controlling in managing retail chains]. *Rehionalna ekonomika*, no. 1 (2010): 217-223.

Tkachenko, S. A. et al. *Biudzhetuвання iak systema zabezpechennia innovatsiynoho rozvytku pidpriemstv* [Budgeting as system support innovative development of enterprises]. Kharkiv: Miskdruk, 2012.

Tarasiuk, M. V. "Biudzhetuвання v torhovelnykh pidpriemstvakh ta ob'iednanniakh" [Budgeting commercial enterprises and associations]. *Avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.06.01*, 2006.

Zhukovska, V. M., and Raksha, N. V. "Priorytety rozvytku rozdribnykh torhovelnykh merezh v Ukraini" [Priorities of retail trading networks in Ukraine]. *Ekonomika i rehion*, no. 4 (31) (2011): 88-93.

УДК 656:33

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ТА СТАНУ ГАЛУЗІ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

© 2015 ПАЛАНТ О. Ю.

УДК 656:33

Палант О. Ю. Дослідження техніко-економічних показників та стану галузі міського електричного транспорту України

Метою статті є аналіз роботи міського електричного транспорту країни на основі теоретико-методологічних засад, обґрунтоване висвітлення найбільш поширених спільних проблем транспортних підприємств та пошук шляхів забезпечення їх беззбиткової роботи. Визначено ключові проблеми в діяльності міського електротранспорту, надано їх характеристику, виявлено передумови, що їх викликають, а також оцінено їх можливі подальші прояви. Забезпечення комплексної та одночасної реалізації зазначених у статті заходів дасть можливість суттєво поліпшити стан справ у такій важливій соціально-економіко-екологічній сфері, як міський електричний транспорт.

Ключові слова: транспортне підприємство, транспортний комплекс міста, міський електричний транспорт, пасажирські перевезення, рухомий склад.

Рис.: 2. **Табл.:** 5. **Бібл.:** 13.

Палант Олексій Юрійович – кандидат економічних наук, докторант Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: khariget@gmail.com

УДК 656:33

Палант А. Ю. Исследование технико-экономических показателей и состояния отрасли городского электрического транспорта Украины
Целью статьи являются анализ работы городского электрического транспорта страны на основе теоретико-методологических принципов, обоснованное освещение наиболее распространенных общих проблем транспортных предприятий и поиск путей обеспечения их безубыточной работы. Определены ключевые проблемы в деятельности городского электротранспорта, дана их характеристика, выявлены вызывающие их предпосылки, а также оценены их возможные дальнейшие проявления. Обеспечение комплексной и одновременной реализации определенных в статье мероприятий даст возможность существенно улучшить состояние дел в такой важной социально-экономико-экологической сфере, как городской электрический транспорт.

Ключевые слова: транспортное предприятие, транспортный комплекс города, городской электрический транспорт, пассажирские перевозки, подвижной состав

Рис.: 2. **Табл.:** 5. **Библ.:** 13.

Палант Алексей Юрьевич – кандидат экономических наук, докторант Харьковского национального университета городского хозяйства им. А. Н. Бекетова (ул. Маршала Бажанова, 17, Харьков, 61002, Украина)
E-mail: khariget@gmail.com

UDC 656:33

Palant O. Yu. Study on Technical-Economic Indicators and the Status of City Electric Transport Industry of Ukraine

The article is aimed at an analyzing the operation of city electric transport of the country on the basis of theoretical-methodological principles, a well-grounded coverage of the most common general problems of transport enterprises and search for ways to ensure their break-even operation. The key issues of the city electric transport operation have been determined, their characteristics has been provided, their preconditions have been disclosed, and their possible future manifestations have been assessed. Ensuring an integrated and simultaneous implementation of the measures, defined in the article, will give an opportunity to significantly improve the state of things in this important socio-economic and environmental sphere of city electric transport.

Key words: transport enterprise, city transport complex, city electric transport, passenger transport, rolling stock.

Pic.: 2. **Tabl.:** 5. **Bibl.:** 13.

Palant Oleksii Yu. – Candidate of Sciences (Economics), Candidate on Doctor Degree, Kharkiv National University of Urban Economy named after O. M. Beketov (vul. Marshala Bazhanova, 17, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: khariget@gmail.com